

Parenting coordinator
Marjolijn Schram.

GESCHIL- BESLECHTER

VOOR

Nederland heeft er een nieuwe conflictoplosser in familiezaken bij: de parenting coordinator. Wat doet deze precies?

RUZIËNDE EXEN

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN

Of het weekend op vrijdagavond of zaterdagochtend begint. Of de kinderen naar het vijftigjarig huwelijksfeest van opa en oma van moeders kant mogen, terwijl ze eigenlijk dat weekend bij hun vader zouden zijn. Waar het kinderfeestje wordt gevierd, bij de vader of de moeder. Het zijn vragen waarvoor gescheiden ouders bij een parenting coordinator (PC) kunnen aankloppen.

Een PC springt in het gat dat er in familierechtzaken bestaat tussen een mediator en een rechter. Familie-rechtadvocaat en parenting coordinator Janneke Mulder (41, Uiteen, Rotterdam): 'Een PC is er voor gescheiden ouders die blijven ruziën en er in gezamenlijk overleg, zelfs met een mediator, niet uitkomen.

Tegelijkertijd zijn de vragen eigenlijk te klein om naar de rechter te stappen. Het gaat met name om conflicten over de praktische uitvoering van een ouderschapsplan.'

Ook bij (kleine) wijzigingen in ouderschapsplan, zorgregeling of vakantie-regeling kan de PC uitkomst bieden. In één gesprek probeert de PC overeenstemming te bereiken. Lukt dat niet, dan schrijft hij een aanbeveling of een bindend advies. Beide ouders geven daarvoor voorafgaand hun toestemming.

VOORTDURENDE CONFLICTEN

Een voordeel van een beslissing van een PC boven die van een rechter is dat ouders snel, mogelijk binnen drie weken, een beslissing kunnen

krijgen, vertelt Mulder. Een gerechtelijke procedure duurt al gauw een jaar. Door de snelle aanpak krijgt het conflict minder kans om te escaleren. De kosten voor een PC blijven bovendien veel lager dan een procedure bij een rechter. Anders dan een mediator mag een PC bindende beslissingen nemen.

Het ontwikkelingsbelang van de kinderen is steeds het uitgangspunt. Doel is kinderen te beschermen tegen voortdurende conflicten tussen hun ouders na de scheiding. 'Een scheiding heeft een enorme impact op de ouders,' zegt Marjolijn Schram, (54) advocaat-mediator en PC (van der Kruijs advocaten, Den Bosch). 'Ze zijn soms helemaal in beslag genomen door hun verdriet, boosheid, frustratie. Dat kan best ►

lang duren. Soms lukt het ze niet om conflicten over praktische afspraken zelf op te lossen. Daar helpen we dan bij.'

Brigitte Chin-A-Fat (46, Chin-A-Fat De Voort Advocaten en Mediators, Breda) is familierechtadvocaat, mediator, psycholoog en PC. Ze ziet het als een belangrijk pluspunt van een PC boven een rechter dat mensen met parenting coordination sneller een oplossing hebben voor een probleem. 'Je gaat niet voor elk kinderfeestje naar de rechter.' Dat een PC met mediationstechnieken eerst probeert de ouders zelf tot een oplossing te laten komen, spreekt haar bovendien erg aan.

Een PC is directer en sturender dan een mediator, vertelt Schram. 'Als PC zit je wat korter op partijen. Je gaat niet eindeloos bakkeleien over de vraag of het weekend op vrijdagavond of zaterdagochtend begint. De wetenschap dat mensen uiteindelijk de behoefte hebben om door te gaan met hun leven, helpt daarbij.'

Brigitte Chin-A-Fat

Gezinsadvocaat en parenting coordinator

Er zijn plannen om de parenting coordinator een rol te laten spelen bij de gezinsadvocaat, vertelt psycholoog-mediator Carla Goosen (International Mediation Services). Ze is één van de docenten van de opleiding tot parenting coordination en ook één van de projectleiders van de gezinsadvocaat.

In het rapport 'Verkenning naar de kindvriendelijke advocatuur' uit 2016 van de toenmalige Kinderombudsman Marc Dullaert werd de term 'gezinsadvocaat' voor het eerst genoemd. Goosen: 'Het doel van deze professional is het voorkomen van onnodige procedures door een systemische aanpak.' De gezinsadvocaat houdt rekening met de belangen en wensen van de kinderen en beide ouders. Hiermee is hij meervoudig partijdig. Een gedragswetenschapper die zich focust op het ontwikkelingsperspectief van de kinderen, is naast de gezinsadvocaat vanaf het begin van de scheidingsprocedure bij het gezin betrokken. De gezinsadvocaat heeft een regiefunctie, opereert als casemanager. Daarbij is hij de schakel naar andere hulpverleners, zoals een fiscalist, psycholoog, coach of de Raad voor de Kinderbescherming. Na afloop van een scheidingsprocedure blijft de gezinsadvocaat aanspreekpunt van het gescheiden gezin. In deze nazorgfase kan hij, als dat nodig is, ook doorverwijzen naar een parenting coordinator. Deze zomer is er bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant de pilot met de gezinsadvocaat begonnen. Hierbinnen is er plek voor honderd gezinnen die gaan scheiden. De pilot duurt tot 2023 (www.gezinsadvocaat.nl).

De nieuwe conflictlosser in familieliezen kan de rechtbank ontlasten. Daar staat tegenover dat niet iedere zaak zich leent voor de behandeling door een PC. Mulder: 'Over gezag, alimentatie- of verhuizingszaken geven we geen bindend advies. Die horen bij de rechter thuis. We geven in die zaken wel een aanbeveling; een echte wijziging in de juridische status is voorbehouden aan de rechter.'

Als een van de ouders zich niet aan de gemaakte afspraak houdt, kan een PC deze vervolgens niet afdwingen. In dat geval moet de rechter er alsnog aan te pas komen. De vereniging van Familie- en erfrecht Advocaten Scheidings-

mediators (vFAS) is positief over parenting coordination. Voorzitter Alexander Leuftink: 'Parenting coordination past in het nieuwe klimaat waarin er wordt gezocht naar andere methoden van geschilbeslechting in het familierecht. De PC kan na echtscheiding kleine deelgeschillen beslechten, zonder tussenkomst van de rechter. Dat is een goed initiatief. De toegang tot de rechter moet echter altijd gewaarborgd blijven.'

'Je gaat niet voor elk kinderfeestje naar de rechter'

VERGOEDINGEN

De kosten voor een PC staan gelijk aan die van een mediator. Ouders delen de lasten. Parenting coordinators hebben een verzoek gedaan bij de Raad voor Rechtsbijstand om op

toevoegingsbasis te mogen werken. Ariadne Fischer-Appels, projectleider innovatie van de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) laat weten dat de werkzaamheden van een parenting coordinator (een mix van bemiddeling, regulier advies en bindend advies) niet vallen onder de reikwijdte van de Wet op rechtsbijstand. 'Dat wil echter niet zeggen dat er in de toekomst geen mogelijkheid bestaat voor parenting coordination. De Raad is geïnteresseerd in vormen van alternatieve conflictoplossing, zoals dit initiatief er ook een is.' Ze verwijst daarbij naar de Subsidie-regeling stelselherziening rechtsbijstand die in 2020 de mogelijkheid bood om subsidieaanvragen in te dienen. De Raad voert deze regeling uit op verzoek van minister Sander Dekker (Rechtsbescherming) die hier tien miljoen euro voor beschikbaar heeft gesteld. 'Deze subsidieregeling heeft een elftal innovatieve projecten opgeleverd die kunnen bijdragen

van alternatieve conflictoplossing kan parenting coordination mogelijk op termijn en onder bepaalde voorwaarden onderdeel uitmaken van zo'n brede oplossingsroute. Het is niet aan de Raad om hier een besluit op te nemen, daar het beleidskader en de bijbehorende vergoedingen door de minister voor Rechtsbescherming worden vastgesteld.' De vergoedingen voor familie-rechtadvocaten en mediators in de sociale advocatuur blijven achter, constateerde de Commissie-Van der Meer al jaren geleden. Minister Dekker heeft inmiddels wat noodverbanden aangebracht, maar het uurtarief houdt per saldo nog altijd niet over. Hoe kijken familierechtadvocaten en -mediators aan tegen een nieuwe speler in het veld van conflictoplossers? Zien ze de PC als een concurrent in een toch al onderbetaalde markt? Familierechtadvocaat en scheidingsmediator Janneke Mulder verwacht van niet. Ze wijst erop dat

'Over gezag, alimentatie- of verhuizingszaken geven we geen bindend advies. Die horen bij de rechter thuis'

aan de ontwikkeling van passende, duurzame en kwalitatief hoogwaardige oplossingen voor juridische problemen, waarbij de rechtzoekende en zijn hulpvraag centraal staan. Deze projecten lopen tot eind 2022 en worden dan geëvalueerd. De Raad ontwikkelt ondertussen met ketenpartners een brede oplossingsroute voor scheiden. Net als andere vormen

een PC het arsenaal aan oplossingen voor gescheiden ouders vergroot, en advocaat-mediators en PC's ook kunnen samenwerken, waardoor scheidingen sneller en beter kunnen verlopen. 'Stel, je bent een advocaat-mediator en je loopt in de mediation tegen een laatste punt aan waar partijen niet uitkomen. Daarvoor kun je de ouders naar de PC sturen, die hakt

Janneke Mulder

een knoop door. De mediator kan dat vervolgens weer opnemen in het ouderschapsplan en de mediation verder afronden. Zonder de interventie van een PC was de mediation vastgelopen.'

OPLEIDING

De parenting coordinator bestaat al veel langer in Amerika, Canada, Australië en Zuid-Afrika. Rechters, jeugdhulpverleners, advocaten en mediators schakelen daar al jaren een parenting coordinator in voor zogeheten 'hoogconflictfamilies', maar ook ter preventie van mogelijke procedures in de toekomst.

In Nederland werd parenting coordination als opleiding neergezet door psycholoog-mediator Carla Goosen en rechter bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda Cees van Leuven die een samenwerking aangingen met de VU Law Academy in Amsterdam. De eerste opleiding werd in november 2019 gegeven.

Docenten waren Carla Goosen en advocaat-mediator Brigitte Chin-A-Fat. De opleiding stond onder leiding van Astrid Martalas die in Zuid-Afrika als PC werkt en in 2018 promoveerde op het proefschrift *Alternatieve geschiloplossing na (echt)scheiding. Een blauwdruk voor regulering van parenting coordination in Zuid-Afrika en introductie ervan in Nederland.* ►

Aan deelname aan de opleiding zijn strikte toelatingseisen verbonden. Deelnemers moeten familierechtadvocaat of een academisch geschoolde gedragswetenschapper zijn met jarenlange ervaring als familie- en scheidingsmediator. De basisopleiding duurt vier dagen met een terugkomdag. Aan de eerste lichting deden twintig professionals mee. In mei van dit jaar is de tweede lichting gestart, deze telde nog eens eenzelfde aantal. Na afloop van de opleiding zijn de participanten gecertificeerd parenting coordinator en kunnen ze ook als zodanig aan de slag. In het voorjaar gaat een derde opleiding van start. Tijdens de scholing maken de cursisten zich eigen hoe ze een aanbeveling of een bindend advies schrijven. Als een van de partijen het daarmee niet eens is, kan hij of zij naar de rechter stappen. 'Bij het schrijven vragen wij ons af hoe de rechter erover denkt. Na vijftientig jaar als familie- en scheidingsmediator te hebben gewerkt, heb ik daar wel een beeld van,' zegt Marjolijn Schram die samen met Goosen de tweede lichting van de opleiding heeft gecoördineerd. Over sommige vraagstukken hebben de PC's ook contact met psychologen, advocaten of rechters. Schram:

'Ik probeer mijn aanbeveling of bindende beslissing zo op te schrijven dat als een van de partijen ermee naar een advocaat zou gaan, deze zou zeggen: "Ja, als ik hiermee naar de rechter ga, komt er niet heel veel anders uit."' Schram vertelt dat er in de groep gecertificeerde PC's ook een aantal rechter-plaatsvervangers zitten. 'Als je veel familierechtuitspraken voorbij hebt zien komen, of als je zelf ervaring hebt als familierecht rechter, is het makkelijker een passende aanbeveling of bindende beslissing te schrijven.'

RECHTSPRAAK

De Raad voor de rechtspraak is positief over een alternatieve conflictoplossing voor familiegeschillen met betrekking tot de praktische uitvoering van het ouderschapsplan, laat een woordvoerder weten. 'Een PC zou door de rechter met instemming van partijen kunnen worden benoemd in hoogconflictzaken, zodat partijen niet telkens voor een wijziging in de zorgregeling met twee advocaten bij de rechter hoeven terug te komen.' Bij de Rechtbank Den Haag en de Rechtbank Oost-Brabant loopt op dit moment de pilot 'Gezamenlijke toegang ouders', waarin ook in gezamenlijkheid met de ouders naar een oplossing van het geschil wordt gezocht en waar nodig het geschil wordt beslecht. 'Denkbaar is ook dat een PC – als er geen afspraken zijn over een bindend advies – het geschil tussen de ouders met haar advies in de pilot aanbrengt, en de rechter na het horen van de ouders een beslissing neemt.'

BEKENDHEID

Van het bestaan van een PC weten veel (pas) gescheiden ouders nog niet af. De PC's zijn ermee bezig om meer bekendheid te genereren bij het grote

Carla Goosen

publiek. Janneke Mulder: 'De eerste stap is alle advocaat-mediators ervan te overtuigen een PC-clausule op te nemen in het ouderschapsplan.'

Ook Schram onderstreept het belang daarvan. 'Het soort geschillen waarover een PC mag beslissen, kunnen ouders in het ouderschapsplan neerleggen. Het is ons doel dat dat behoorlijk gangbaar wordt.'

Leuftink, voorzitter van de vFAS, is er geen voorstander van de PC op te nemen in het model ouderschapsplan van de vFAS. 'Omdat niet ieder geschil zich zal lenen voor een PC. Daarbij komt dat er vele initiatieven zijn, zoals de gezinsadvocaat en gezinsvertegenwoordiger die allen in ieder geval raakvlakken hebben met dezelfde materie.'

Wel lijkt het Leuftink een goede zaak als advocaat-scheidingsmediators ouders informeren over de mogelijkheden die er zijn als er tussen hen geschillen ontstaan over het ouderschap na scheiding.

Samenwerking tussen PC's en advocaat-scheidingsmediators juicht Leuftink eveneens toe. 'Onze advocaat-scheidingsmediators werken al op vele fronten samen, bijvoorbeeld met psychologen, gedragsdeskundigen en financials. Scheidingsmediation vraagt volgens de vFAS om een multidisciplinaire aanpak. Samenwerking met een PC lijkt hier goed op te kunnen aansluiten.' ■

Alexander Leuftink